

AUTOCONSUMO ENERXÉTICO EN GALICIA: A OPORTUNIDADE QUE NOS BRINDA O SOL

Óscar Nogueira*

É evidente que o planeta está a sufrir as consecuencias do cambio climático moito máis rápido do previsto, polo que é esencial que comecemos a traballar coa Natureza en vez de en contra dela para abordar unha grande variedade de ameazas ambientais ás que nos enfrontamos. Para poder loitar contra o quecemento do planeta é imprescindible trocar de modelo enerxético, abandonar a enerxía nuclear e os combustibles fósiles ata conseguir un *mix* cento por cento renovable, algo que xa forma parte da folla de ruta de todos os países de Europa nos que a aposta polas enerxías renovables está relacionada cunha baixada no prezo da electricidade, coa excepción de España. Galicia non pode deixar escapar esta oportunidade.

Autoconsumo fotovoltaico en explotación agropecuaria en Teixeira (Curtis).

É necesario camiñar cara a unha subministración enerxética máis eficiente onde a electricidade se xere preto do sitio onde vai ser utilizada, en lugar do modelo actual onde a enerxía debe viaxar centos de quilómetros ata os puntos de consumo. Este novo modelo baseado na xeración distribuída e o autoconsumo con enerxías limpas representa un cambio de paradigma e supón a redución de emisións de CO₂ e menores perdas na distribución de enerxía.

Producir parte da enerxía que necesitamos para o noso propio consumo utilizando os recursos limpos e gratuítos que temos ao noso alcance é sen dúbida o camiño máis intelixente, sustentable e barato para loitar contra o cambio climático e reducir a dependencia enerxética dos combustibles fósiles. Por tanto, trátase dun sector estratéxico para a nosa economía e, como ben básico, afecta a todo o mundo, tanto particulares como empresas.

O autoconsumo enerxético, ademais de contribuír á redución de emisións causantes do cambio climático, vai provocar un descenso paulatino na factura da luz. Falamos, principalmente, de enerxía solar fotovoltaica. A fotovoltaica, como fonte de xeración eléctrica, está a modificar o modelo enerxético convencional e desprazando os investimentos dos combustibles fósiles cara á xeración distribuída con enerxía solar e almacenamento.

Tamén podemos autoconsumir enerxía doutras fontes renovables, como a enerxía eólica ou a hidráulica, pero a tecnoloxía que está a

causar pánico nas compañías do oligopolio eléctrico é a fotovoltaica polas seguintes razóns:

- A fotovoltaica reduciu o seu prezo máis dun 80% nos últimos anos. Un panel solar que en 2007 custaba 1.000€, hoxe custa menos de 200€. En 2007 en España a fotovoltaica non era competitiva polo seu alto custo e necesitaba dunhas primas para madurar a tecnoloxía, pero hoxe en día, non é que sexa competitiva, senón que xa é máis barata que as enerxías convencionais (combustibles fósiles, nuclear), ademais de tratarse dunha enerxía limpa.
- É unha fonte de enerxía moi versátil: Á diferenza doutras tecnoloxías, a fotovoltaica permite facer instalacións de 1 kilovatio ou de decenas de megavatios e que todas elas sexan rendibles. Calquera persoa pode instalar unha placa solar na súa casa cun custo moi reducido, ao tempo que a instalación sexa rendible, e iso non pasa co resto de tecnoloxías.

Esta característica exclusiva da fotovoltaica permite xerar enerxía a calquera persoa ou empresa cun investimento mínimo, por iso dicimos que o autoconsumo con enerxía solar fotovoltaica supón a democratización da enerxía e constitúe unha ameaza para a situación de oligopolio enerxético actual.

A patronal das eléctricas, UNESA, leva varios anos exercendo presión política para retardar o desenvolvemento do autoconsumo en España. É

Oscar Nogueira

Instalación fotovoltaica para autoconsumo enerxético en explotación leiteira na Baña.

evidente que o autoconsumo choca frontalmente cos intereses privados do oligopolio enerxético, pero... , un goberno non debe regular pensando non interese xeral?

Resulta curioso que sendo España o país con máis horas de sol de Europa, non apostase decididamente polo autoconsumo e, en cambio, tratase de retardar o seu desenvolvemento cedendo ás presións das compañías eléctricas para prorrogar o emprego de combustibles fósiles e da enerxía nuclear. O mesmísimo ex-ministro de Industria, José Manuel Soria, dicía hai algunhas semanas: “As eléctricas viñan ao Ministerio cos Reais Decretos xa redactados”.

A FOTOVOLTAICA EN GALICIA

Galicia, tanto por razóns xeográficas como históricas, ten unhas características peculiares desde os puntos de vista socioeconómico e estrutural que a diferencian de maneira ostensible do resto de España:

Os sobrecustes na distribución de electricidade existentes en Galicia poden ser mellorados notablemente cunha xeración distribuída

dispersión de poboación, elevados custos de investimento por abonado, climatoloxía adversa, rugosidade do terreo, distribución da terra, etc. Estas diferenzas acentúanse aínda máis se se centra a atención no ámbito rural.

Galicia, cunha superficie de 29.574 km², está organizada en catro provincias, 313 municipios, 3.640 parroquias e 29.965 entidades singulares de poboación. España conta na actualidade con 61.224 núcleos habitados, o cal confirma a grande diseminación da poboación galega. Galicia conta co 49% dos núcleos de poboación existentes en España en só un 5,85% da superficie estatal e cunha poboación de 2,7 millóns de habitantes, que só representa o 5,8% do total (46,5 millóns hab.).

Estas características propias provocan que a distribución de electricidade en Galicia teña uns maiores custos de implantación e explotación, maiores perdas de enerxía na rede e menor calidade de servizo que no resto de España.

Os sobrecustes na distribución de electricidade existentes en Galicia poden ser reducidos notablemente cunha xeración distribuída, no canto do actual modelo baseado na xeración centralizada. Por tanto, a xeración distribuída e o autoconsumo enerxético reducirían notablemente as perdas do sistema ao producir enerxía preto das zonas de consumo.

O sol achega a Galicia unha grande vantaxe competitiva respecto ao resto de Europa, e a enerxía solar fotovoltaica é clave para reducir os custos enerxéticos e, por tanto, mellorar a economía das familias e a competitividade dos nosos sectores produtivos.

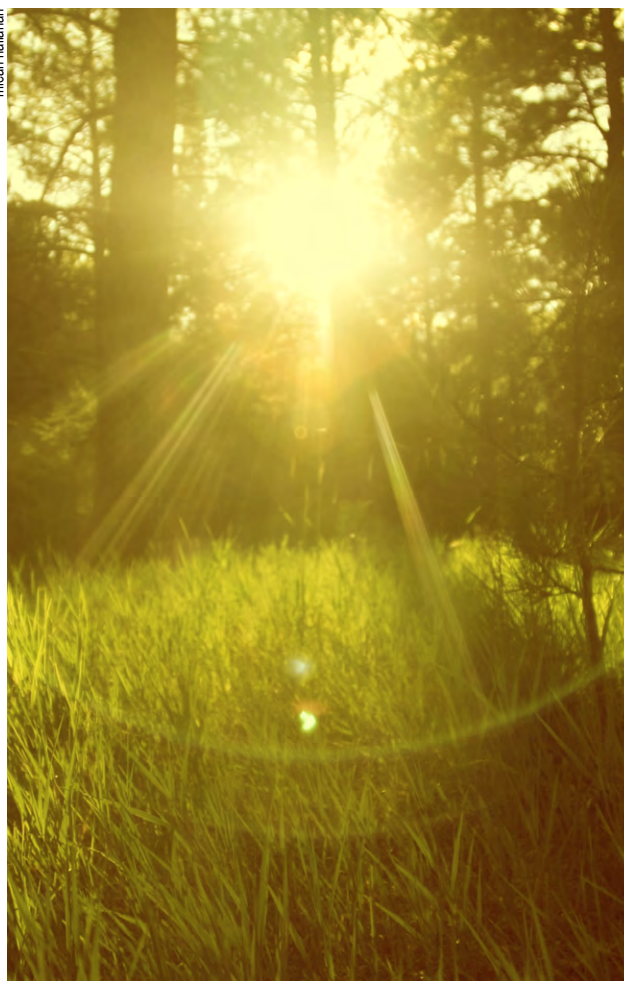
Cabe destacar que o autoconsumo enerxético non só reduce a factura eléctrica daqueles usuarios con placas solares, senón tamén do resto

Oscar Nogueira

Instalación fotovoltaica illada para bombeo nunha finca de produción de arandos ecolóxicos en Cotobade.

micah halahan

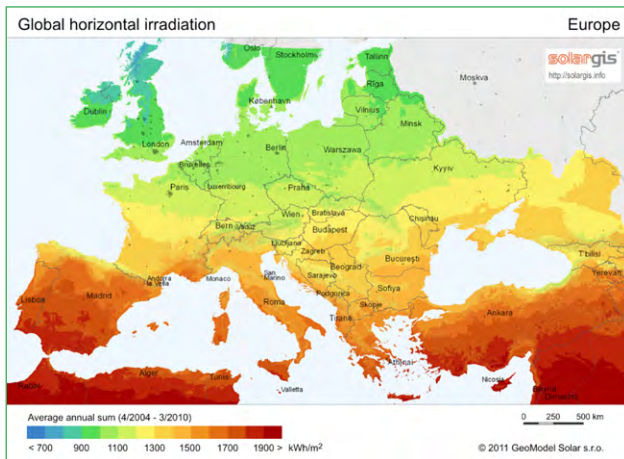
de consumidores, xa que ademais da redución das perdas por transporte e das peaxes, tamén reduce a demanda de enerxía procedente das tecnoloxías máis caras (gas e carbón).

AUTOXERACIÓN NA INDUSTRIA GALEGA

A autoxeración eléctrica tamén será clave na competitividade das empresas situadas en Galicia e, sobre todo, as relacionadas coa nova Industria 4.0.

Esta industria na que a automatización dos procesos, o Internet das cousas, a intelixencia artificial e a robótica van substituír moitas das operacións que nestes momentos son realizadas por persoas, implicará, entre outras cousas, un maior consumo enerxético.

A folla de ruta da nova Industria 4.0 contempla asentarse en zonas estratéxicas, apostar pola innovación, pola dixitalización e automatización dos procesos, pola sustentabilidade e, sobre todo, pola eficiencia enerxética.

Mapa de radiación solar de Europa.

Todas as industrias con plans de futuro a medio prazo teñen na súa estratexia o autoconsumo enerxético xa que é imprescindible para mellorar a produtividade e a competitividade das empresas nun mercado mundial que está tan globalizado.

Se falamos de zonas estratéxicas onde asentar a Industria 4.0 e tendo en conta que todas elas consideran fundamental a autoxeración eléctrica, chega con ollar o mapa de radiación solar de Europa para darse conta de cal é o país máis estratéxico do continente para asentar a nova Industria 4.0.

Galicia e o Norte de Portugal son zonas estratéxicas, xa que se dan as mellores condicións para o desenvolvemento do autoconsumo enerxético.

Galicia e o Norte de Portugal son zonas estratéxicas para a implantación da Industria 4.0

tico e unha inmejorable situación para o transporte marítimo de mercadorías cara ao Norte de Europa e ao continente americano.

O desenvolvemento do autoconsumo enerxético en Galicia será tamén unha grande oportunidade de creación de emprego. Estímase que a dixitalización da industria poderá suplantar 7,1 millóns de empregos en todo o mundo para o ano 2020. Sen dúbida as enerxías renovables

O autoconsumo e as baterías intelixentes mellorarán notablemente a calidade de servizo no rural

e o autoconsumo enerxético serán un dos sectores que capten maior número de postos de traballo en Galicia nos próximos anos, e unha oportunidade única para transformar os empregos ameazados polas novas tecnoloxías nos novos empregos do futuro.

As limitacións do acceso á rede eléctrica nas zonas illadas así como os problemas de calidade de servizo no rural galego tamén poden ser remediados grazas á enerxía solar fotovoltaica. O autoconsumo xunto cos novos sistemas de almacenamento baseados en baterías intelixentes tamén mellorarán notablemente a calidade de servizo sobre todo en zonas rurais e proporcionarían autonomía suficiente para minimizar os efectos negativos dos frecuentes cortes eléctricos que sofre Galicia cada vez que hai un temporal.

Por último, a modernización do noso sector primario vai ser fundamental para a súa supervivencia. O autoconsumo enerxético, aproveitando os recursos renovables dispoñibles na nosa contorna contribuirán a mellorar a eficiencia enerxética das nosas explotacións agrarias e, por tanto, a produtividade das mesmas.

O bombeo solar para sistemas de rega tamén é unha solución axeitada para o sector agrícola. Unha utilidade moi interesante nas zonas nas

Sistema de baterías de xel en instalación fotovoltaica illada no rural.

Baterías de nova xeración de ión litio en instalación fotovoltaica illada en Santiago de Compostela.

que é difícil dispoñer dunha liña eléctrica, pero tamén serve para desengancharse da rede e evitar así pagar o alto prezo da factura da luz.

Todos estes factores fan do autoconsumo enerxético con enerxías renovables un sector estratéxico para a nosa economía e, xunto cos novos sistemas de almacenamento, unha solución para mellorar a calidade de servizo e paliar os frecuentes "apagóns" no rural.

A LEGALIDADE DO AUTOCONSUMO

A pesar de todas as trabas regulamentarias recollidas no Real Decreto do Autoconsumo enerxético (RD 900/2015), este tipo de instalacións son totalmente legais, rendibles e eficientes, como así o demostra o seu crecemento exponencial ao longo de todo o ano e o apoio de diferentes comunidades autónomas ao sector.

O avance do sector fotovoltaico no autoconsumo é imparable e a sociedade está cada vez máis involucrada con el, na procura de aforros nas súas custosas facturas de electricidade.

Nun país como o noso, no que temos o valioso recurso de moitas horas

Galicia necesita unha normativa adecuada que fomenta o autoconsumo

de sol, debemos aproveitar a grande oportunidade de xerar electricidade coa enerxía solar nos nosos fogares, edificios, explotacións agropecuarias, industrias e comercios, podendo ser xeradores e consumidores á vez da nosa propia enerxía.

Galicia necesita unha normativa adecuada que fomenta o autoconsumo e que permita aproveitar esta importante vantaxe competitiva que ten o noso país con respecto ao resto de países de Europa.

*Oscar Nogueira Rodríguez é o director de Galivoltaica e vicepresidente do Clúster Galego do Autoconsumo Enerxético.